

Верховний
Суд

Оскарження рішення дисциплінарного органу.
Окремі висновки Великої Палати Верховного Суду
у справах про притягнення суддів до дисциплінарної
відповідальності

Ольга СТУПАК

Суддя Верховного Суду

Підстави дисциплінарної відповідальності судді визначені статтею 106 Закону України «Про судоустрій та статус суддів».

Аналіз підстав притягнення судді до дисциплінарної відповідальності і звільнення їх за порушення присяги дозволяє здійснити їх класифікацію, поділивши на декілька груп.

Це порушення суддею:

а) норм процесуального права і своїх посадових обов'язків при відправленні правосуддя;

б) правил суддівської етики;

в) правил щодо конфлікту інтересів або неповідомлення про випадки втручання в діяльність судді;

г) розголошення суддею таємниці або певної інформації;

г) порушення прав людини і основоположних свобод;

д) недотримання вимог та обмежень, передбачених антикорупційним і судоустрійним законодавством;

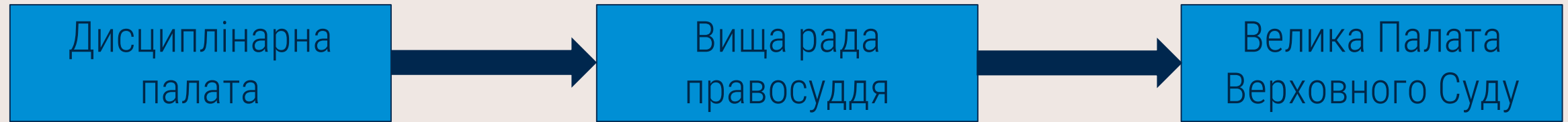
е) невиконання вимог члена ВККС та/або ВРЮ щодо надання певної інформації;

ж) вимог щодо належного ставлення до службових обов'язків.

До суддів може застосовуватися дисциплінарне стягнення у виді:

- 1) попередження;
- 2) догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом одного місяця;
- 3) суворой догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців;
- 4) подання про тимчасове (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та обов'язковим направленням судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді;
- 5) подання про переведення судді до суду нижчого рівня;
- 6) подання про звільнення судді з посади.

Процедура притягнення до дисциплінарної відповідальності

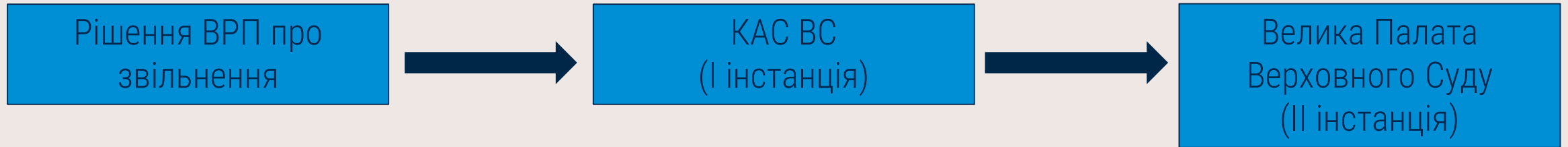
Відповідно до частини 7 статті 266 КАС України на рішення Вищої ради правосуддя, ухвалене за результатами розгляду скарги на рішення її Дисциплінарної палати, може бути подана скарга до Великої Палати Верховного Суду.

Така скарга розглядається **за правилами касаційного провадження**, встановленими цим Кодексом.

Велика Палата

Якщо за результатом розгляду дисциплінарної справи застосований такий вид дисциплінарного стягнення як звільнення судді

Частина 3 статті 23 КАС України передбачає, що Велика Палата Верховного Суду переглядає в апеляційному порядку **як суд апеляційної інстанції** судові рішення у справах, розглянутих Верховним Судом як судом першої інстанції.

Відповідно до частин першої, третьої статті 51 Закону № 1798-VIII право оскаржити рішення Дисциплінарної палати у дисциплінарній справі до ВРП має суддя, щодо якого ухвалено відповідне рішення. Скаржник має право оскаржити рішення Дисциплінарної палати у дисциплінарній справі до ВРП за наявності дозволу Дисциплінарної палати на таке оскарження.

Скарга на рішення Дисциплінарної палати може бути подана виключно до ВРП.

Постанова ВП ВС від 23 січня 2025 року у справі № 990SCGC/19/24 (не можна погіршувати становище скаржника)

ВП ВС зазначила, що суддя, не погоджуючись із наявністю в його діях складу дисциплінарного проступку та/або застосованим до нього видом дисциплінарного стягнення, має бути впевненим, що ВРП, розглядаючи його скаргу на рішення Дисциплінарної палати, не застосує до нього більш суворе стягнення порівняно з тим, яке визначив орган, що здійснює дисциплінарне провадження. Іншими словами, право судді на оскарження рішення Дисциплінарної палати може бути ефективним способом захисту лише тоді, коли такий суддя не буде мати побоювань, що це може призвести до погіршення його юридичного стану.

Натомість якщо суддя буде остерігатися того, що уповноважені розглядати дисциплінарні справи органи за його ж скаргою зможуть змінити оскаржуване рішення йому на шкоду, це викликатиме стримуючий ефект у реалізації права на оскарження рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності, що є несумісним з ефективним захистом порушеного права, а отже, не відповідатиме й принципу верховенства права.

ВП ВС дійшла висновку, що ВРП не може за скаргою судді застосувати до нього більш суворе стягнення, ніж те, яке було застосоване до цього судді Дисциплінарною палатою.

Пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII

Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:

3) допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу;

Бангалорські принципи поведінки суддів (від 19 травня 2006 року)

Дотримання етичних норм, демонстрація дотримання етичних норм є невід'ємною частиною діяльності суддів.

4.1. Суддя дотримується етичних норм, не допускаючи прояву некоректної поведінки при здійсненні будь-якої діяльності, що пов'язана з його посадою.

4.2. Постійна увага з боку суспільства покладає на суддю обов'язок прийняти ряд обмежень, і, незважаючи на те, що пересічному громадянину ці обов'язки могли б здатися обтяжливими, суддя приймає їх добровільно та охоче. Поведінка судді має відповідати високому статусу його посади.

4.3. У своїх особистих стосунках з адвокатами, що мають постійну практику в суді, де розглядає справи даний суддя, суддя уникає ситуацій, що могли б викликати обґрунтовану підозру чи

створити видимість наявності у судді певних схильностей чи упередженого ставлення.

4.4. Суддя не бере участі в розгляді справи, якщо будь-хто із членів його родини виступає як представник будь-якої сторони чи в іншій формі має відношення до справи.

4.5. Суддя не надає місце свого проживання іншим юристам для прийняття клієнтів чи зустрічей з колегами.

4.6. Судді, як і будь-якому громадянину гарантується право вільного вираження думок, віросповідання, участі в зібраннях та асоціаціях, однак у процесі реалізації таких прав суддя завжди турбується про підтримку високого статусу посади судді і не допускає дій, що не сумісні з неупередженістю і незалежністю судових органів.

Бангалорські принципи поведінки суддів (від 19 травня 2006 року)

- 4.7. Суддя має бути обізнаний про свої особисті та матеріальні інтереси конфіденційного характеру та має вживати розумні заходи з метою отримання інформації про матеріальні інтереси членів своєї родини.
- 4.8. Суддя не повинен дозволяти членам своєї родини, соціальним чи іншим стосункам певним чином впливати на його діяльність, що пов'язана зі здійсненням функції судді, а також на прийняття ним судових рішень.
- 4.9. Суддя не має права використовувати чи дозволяти використовувати авторитет власної посади для досягнення особистих інтересів судді, членів його сім'ї чи інших осіб. Суддя не повинен діяти чи дозволяти іншим діяти у такий спосіб, щоб можна було зробити висновок, що будь-хто неналежно впливає на здійснення суддею його повноважень.
- 4.10. Конфіденційна інформація, що стала відома судді в силу його посади, не може бути використана ним чи розголошена будь-кому з будь-якою метою, що не пов'язана з виконанням обов'язків судді.
- 4.13. Суддя має право засновувати чи вступати в асоціації суддів, входити в інші організації, що представляють інтереси суддів.
- 4.14. Суддя та члени його родини не вправі вимагати чи приймати будь-які подарунки, позики, заповіти чи допомогу в іншій формі, якщо це викликано діями, які суддя скоїв, планує скоїти чи бездіяльністю у зв'язку з виконанням ним своїх посадових обов'язків.
- 4.15. За умови відсутності заборон, що містяться в законі, чи інших законних обмежень, що пов'язані з публічним викриттям, суддя має право приймати відповідні до випадку пам'ятні подарунки, нагороди та привілеї, якщо вони зроблені без наміру якимось чином вплинути на виконання ним своїх посадових обов'язків та не мали корисливих намірів.

Бангалорські принципи поведінки суддів
(від 19 травня 2006 року)

4.11. За умови належного виконання своїх обов'язків суддя має право:

- а) займатися літературною, педагогічною діяльністю, читати лекції, брати участь у діяльності, що пов'язана з правом, законодавством, визначенням правосуддя та іншими подібними питаннями;
- б) на публічних слуханнях справ виступати перед офіційним органом з питань, що пов'язані з правом, відправленням правосуддя чи іншими подібними питаннями;
- с) бути членом офіційного органу, урядового комітету, комісії, дорадчого органу, якщо таке членство дозволяє судді залишатися неупередженим і зберігати політично нейтральну позицію;
- д) займатися іншою діяльністю, якщо це є сумісним з високим статусом посади судді і не перешкоджає будь-якою мірою виконанню ним своїх обов'язків.

4.12. Суддя не вправі займатися юридичною практикою в період перебування на посаді судді.

Однією із проблем, що виникають при кваліфікації дій суддів за пунктом 3, є розмежування відповідного дисциплінарного проступку і правопорушення іншого виду — кримінального або адміністративного (найчастіше це корупційні правопорушення, порушення правил дорожнього руху, що мало серйозні наслідки, прийняття присяги судді іншої держави).

Відповідно до статті 61 Конституції України ніхто **не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення**. Юридична відповідальність особи має індивідуальний характер. Цей конституційний припис не забороняє застосовувати заходи двох різних видів юридичної відповідальності за одне діяння судді.

Під час кваліфікації конкретних дій або бездіяльності суддів за пунктом 3 варто керуватися низкою національних та міжнародних документів, які детально відображають професійні етичні стандарти, таких як:

- ▶ Кодекс суддівської етики, затверджений XI черговим з'їздом суддів України від 22 лютого 2013 року;
- ▶ Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 4 лютого 2016 року № 1;
- ▶ Європейський статут судді, прийнятий асамблеєю Європейської асоціації суддів 20 березня 1993 року;
- ▶ Загальна (універсальна) хартія судді, схвалена Міжнародною асоціацією суддів 17 листопада 1999 року;
- ▶ Велика хартія суддів (Основні принципи) (м. Страсбург, 17–19 листопада 2010 року);
- ▶ Європейська Хартія про статус суддів (м. Лісабон, 10 липня 1998 року);
- ▶ Висновок КРЄС № 1 (2001) для Комітету Міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів від 1 січня 2001 року;
- ▶ Висновок КРЄС № 3 (2002) до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема питання етики, несумісної поведінки та безсторонності від 19 листопада 2002 року;
- ▶ Висновок КРЄС № 17 (2014) до уваги Комітету міністрів Ради Європи про оцінювання роботи суддів, якості правосуддя та повагу до незалежності судової влади від 24 жовтня 2014 року;
- ▶ Висновок КРЄС № 25 (2022) про свободу вираження поглядів суддів від 2 грудня 2022 року.

Найчастіше Рада та її дисциплінарні органи ухвалювали рішення про притягнення суддів до відповідальності у таких випадках:

► допущення суддею позапроцесуального спілкування з учасниками судових справ;

► неправомірна поведінка судді поза службовою діяльністю (допущення суддею зневажливого спілкування із працівниками патрульної поліції, невиконання законних вимог працівників поліції про зупинку транспортного засобу, керування суддею транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння);

► втручання в дискреційні повноваження державного органу;

► зміна судового рішення під виглядом виправлення описки;

► набуття статусу судді рф або участь у конкурсі на посаду судді рф

► використання статусу судді з метою незаконного отримання матеріальних благ або іншої вигоди;

► використання посадового становища голови суду в інтересах іншої особи (незаконне та безпідставне відкликання виконавчого листа);

► таємне заволодіння суддею чужим майном;

► тривала відсутність без поважних причин на робочому місці;

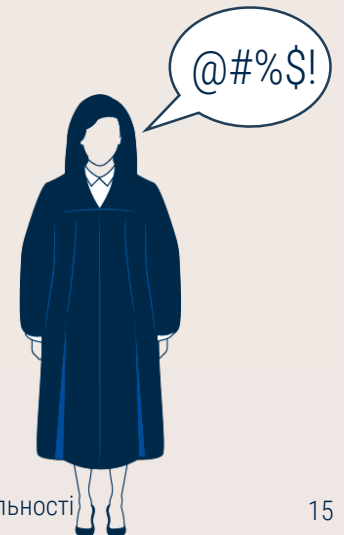
► прояв суддею неповаги до інших суддів, учасників судового процесу;

Постанова ВП ВС від 11 вересня 2025 року у справі № 990SCGC/22/24 (недопустима поведінка судді під час зборів суддів та судового засідання)

Під час зборів суддів суддя неодноразово умисно допустила поведінку, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів чи інших учасників судового процесу, а саме порушила норми процесуального законодавства щодо ведення судових засідань, неодноразово проявляла неповагу до учасників процесу та інших суддів.

Дисциплінарна палата наголосила, що заборона проявів неповаги до людини за будь-якими ознаками, зокрема за ознаками процесуального статусу, посади, є абсолютною, у зв'язку із чим виснувала, що таку поведінку суддя ОСОБА_1 допустила умисно з метою публічної демонстрації свого негативного суб'єктивного ставлення до інших суддів та учасників судового процесу і ця поведінка є такою, що підриває авторитет правосуддя.

Велика Палата погодилася із дисциплінарним органом та зазначила, що суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону про судоустрій лише за вчинення «етичного проступку», зокрема, під час виконання функцій судді зі здійснення правосуддя. У такому разі діяння судді повинні оцінюватися виключно крізь призму моральних, етичних принципів та вимог до діяльності судді, який від імені України уповноважений владою здійснювати правосуддя, та не повинні пов'язуватися із застосуванням суддею норм матеріального та процесуального права під час ухвалення судових рішень.

Постанова ВП ВС від 17 липня 2025 року у справі № 990SCGC/25/25

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з визнанням винним судді у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП)

Суддю ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП, та накладено на нього адміністративне стягнення у виді штрафу з позбавленням права керування транспортними засобами на строк один рік.

Суддя пройшов огляд на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу за допомогою приладу «Drager», який виявив результат - показник алкоголю - 0,73 проміле. Після отримання результату ОСОБА_1 заявив працівникам поліції, що бажає пройти огляд на стан алкогольного сп'яніння в медичному закладі, потім відмовився від такого огляду.

Велика Палата Верховного Суду вважає, що ВРП обґрунтовано відхилила доводи судді ОСОБА_1 щодо відсутності у його діях ознак дисциплінарного проступку з огляду на недоведеність, як він вважає, факту керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, як такі, що не знайшли підтвердження в матеріалах дисциплінарного провадження і спростовані наведеними вище доказами.

ВРП також наголосила, що, сумніваючись у належному технічному стані приладу «Drager», суддя ОСОБА_1 мав можливість спростувати факт перебування у стані алкогольного сп'яніння, пройшовши огляд у медичному закладі, проте відмовився від такого, що свідчило про небажання ОСОБА_1 спростувати показники приладу «Drager» та усунути сумніви щодо перебування його у стані сп'яніння, а тому відсутні підстави стверджувати, що ознаки алкогольного сп'яніння судді ОСОБА_1 мають надуманий характер та не підтверджені належними доказами.

Постанова ВП ВС від 05 грудня 2024 року у справі № 990SCGC/14/24

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з визнанням винним судді у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП, який відмовився від проходження огляду на визначення стану алкогольного сп'яніння)

Суддю ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП.

З долученого до матеріалів справи про адміністративне правопорушення відеозапису, суд апеляційної інстанції встановив, що під час спілкування працівники поліції виявили у ОСОБА_1 ознаки алкогольного сп'яніння. На неодноразові пропозиції працівників поліції пройти огляд на визначення стану алкогольного сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу або в найближчому закладі охорони здоров'я водій ОСОБА_1 не відповідав і таким чином ігнорував пропозиції поліцейського. Поведінка водія в описаному контексті була характерна і демонструвала, що **він відмовляється від проходження огляду на визначення стану алкогольного сп'яніння**.

Велика Палата вважає, що у Спірному рішенні ВРП правильно погодилася з тим, що підстави дисциплінарного правопорушення, які встановила її Третя ДП і які були відтворені в цій постанові, містять достатньо даних для настання дисциплінарної відповідальності. У цьому рішенні Рада проаналізувала їх і надала відповідну правову характеристику з погляду належності до ознак, що утворюють склад дисциплінарного делікту.

У скарзі до ВРП на рішення її Третьої ДП суддя ОСОБА_1 навів доводи про його протиправність і необхідність винесення запропонованого у скарзі рішення. ВРП навела мотиви незгоди з такими доводами, зміст яких викладений у цій постанові.

Велика Палата не вбачає у скарзі судді, яку він до неї подав, доводів чи аргументів, що були б вагомими чи відмінними від наведених у скарзі до ВРП настільки, щоб задовольнити їх та ухвалити нове рішення, яким відмовити у притягненні судді ОСОБА_1 до дисциплінарної відповідальності.

Постанова ВП ВС від 15 травня 2025 року у справі № 990SCGC/6/25

(суддя звільнив особу від адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 130 КУпАП)

ВРП дійшла висновку, що звільнення суддею ОСОБА_1 водіїв-порушників від адміністративної відповідальності у зв'язку з малозначністю вчиненого адміністративного правопорушення всупереч приписам статті 22 КУпАП свідчить про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, - умисне інше грубе порушення закону, що призвело до істотних негативних наслідків.

Водночас у зв'язку зі встановленням у діях судді ОСОБА_1 складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону, ВРП дійшла висновку, що немає потреби окремо кваліфікувати дії судді за підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Велика Палата вважає ці висновки ВРП обґрунтованими, оскільки вони містять переконливі аргументи щодо дій судді ОСОБА_1, які ВРП та її орган кваліфікували як дисциплінарний проступок.

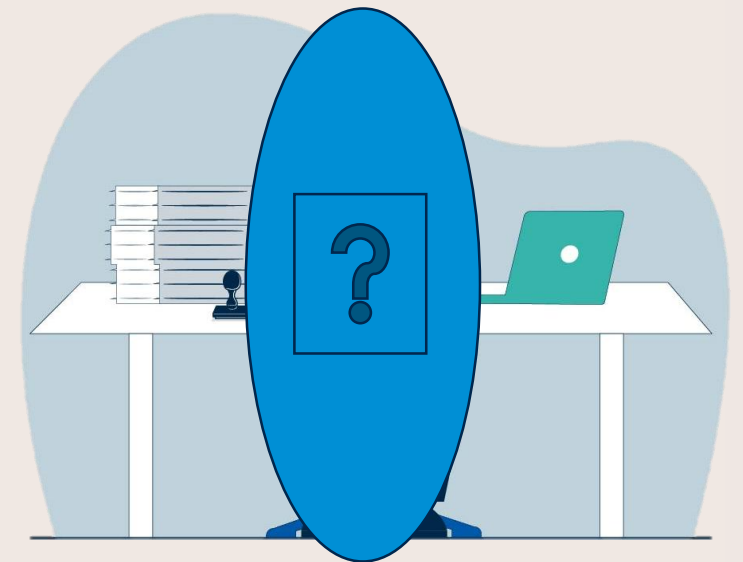
Велика Палата Верховного Суду погодилася із висновками дисциплінарного органу про те, що дії судді ОСОБА_1 під час перегляду судового рішення у справі № 308/16778/21 суперечили вимогам статей 252, 280 КУпАП, позаяк у судовому рішенні суддя ОСОБА_1 застосував правила статті 22 КУпАП, але не мотивував підставовість їхнього застосування, зокрема, чому визнає діяння ОСОБА_2 малозначним. ВРП та її орган не обмежуються констатацією того, що суддя чинив неправильно, коли не навів мотивів застосування норми закону, якої не мав застосовувати, але деталізували, чому відомості, які суддя використав для рішення про звільнення від відповідальності за малозначністю, такими не є, і встановили, що суддя ОСОБА_1 вдався до підміни понять, бо замість кваліфікувати малозначність діяння через характер зовнішніх поведінкових дій суб'єкта правопорушення (учиненого діяння), почав наводити відомості про його особу та стверджувати, що малозначність обумовлена, зокрема, участю ОСОБА_2 у громадській організації, фактом догляду за ОСОБА_3 та здійсненням волонтерської діяльності.

Постанова ВП ВС від 03 жовтня 2024 року у справі № 990SCGC/13/24 (підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з неприбуттям судді на робоче місце)

Ухвалюючи рішення, Друга ДП ВРП виходила з того, що неприбуття судді ОСОБИ_1, відрядженого до Дружківського міського суду Донецької області, на робоче місце протягом тривалого часу свідчить про грубе і систематичне нехтування ним обов'язками судді та морально-етичними принципами поведінки судді, прояв неповаги до інших суддів. Суддю ОСОБУ_1 притягнуто до дисциплінарної відповідальності та застосовано до нього дисциплінарне стягнення у виді подання про звільнення судді з посади.

ВП ВС відзначила, що згідно з пунктом 22 Висновку № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів суспільна довіра та повага до судової влади є гарантіями ефективності системи правосуддя: поведінка суддів у їхній професійній діяльності, зрозуміло, розглядається громадськістю як необхідна складова довіри до судів.

ВП ВС погодила з висновком ВРП та її Другої ДП про те, що факт неприбуття судді Артемівського міськрайонного суду Донецької області ОСОБИ_1 до Дружківського міського суду Донецької області для здійснення правосуддя на виконання рішення Голови ВС від 21 жовтня 2022 року № 508/0/149-22 свідчить про нехтування обов'язками судді та морально-етичними принципами поведінки судді, прояв неповаги до інших суддів і, як наслідок, про наявність у діях судді ОСОБИ_1 складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (допущення суддею поведінки, що порочить звання судді, підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду).

Постанова ВП ВС від 13 червня 2024 року у справі № 990scgc/2/24

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з ненаведенням мотивів прийняття аргументів слідчого про накладення / скасування арешту майна)

Суддя допустив істотне порушення норм процесуального права щодо не наведення належних мотивів прийняття аргументів слідчого про арешт майна та представника ТОВ «Олімпіас груп» про скасування арешту майна, вихід за межі повноважень слідчого судді при вирішенні питання про зобов'язання зберігача майна повернути зерно кукурудзи ТОВ «Олімпіас груп», що стало наслідком виконання без відома ФОП ОСОБИ_2 неправомірної ухвали слідчого судді від 31 січня 2020 року та вивезення зерна кукурудзи ТОВ «Олімпіас груп». Такі дії вчинені суддею внаслідок неналежного ставлення до виконання обов'язків слідчого судді (груба недбалість).

ВП ВС не погодилася з висновками дисциплінарного органу щодо наявності у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, виходячи з того, що суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII лише за вчинення «етичного проступку», зокрема, під час виконання функцій судді зі здійснення правосуддя.

ВП ВС не погодилася з висновками ВРП щодо наявності у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого п. 3 ч. 1 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», зазначивши, що ВРП безпідставно ототожнила порушення суддею процесуальних норм під час ухвалення судового рішення з поведінкою, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя. У цьому контексті ВП ВС наголосила, що суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за цим пунктом лише за вчинення «етичного проступку», зокрема, під час виконання функцій судді зі здійснення правосуддя. У такому разі діяння судді повинні оцінюватися виключно через призму моральних та етичних принципів і якостей особи судді, який від імені України уповноважений владою здійснювати правосуддя, та не повинні пов'язуватись із застосуванням суддею норм матеріального та процесуального права під час ухвалення судових рішень.

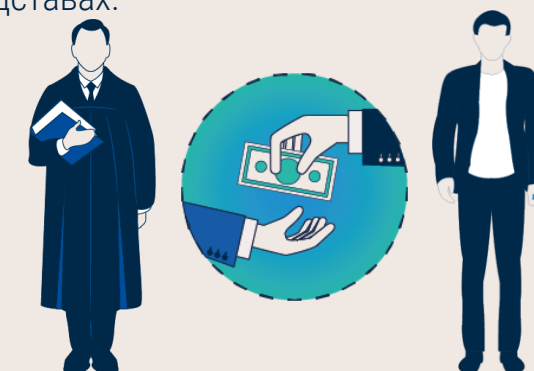
Постанова ВП ВС від 30 травня 2024 року у справі № 990SCGC/3/24 (підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII - позапроцесуальне спілкування)

Підставою для відкриття дисциплінарного провадження стала скарга ОСОБИ_2 щодо неналежної поведінки судді Держинського районного суду міста Харкова ОСОБИ_1. На обґрунтування своїх доводів про наявність таких обставин він послався на розміщене на офіційному вебсайті ВРП рішення від 23 червня 2020 року № 934/0/15-20 «Про задоволення клопотання заступника Генерального прокурора про тимчасове відсторонення судді Держинського районного суду міста Харкова ОСОБИ_1 від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності» та наявність у ЗМІ повідомлення «НАБУ та САП викрили на хабарі харківського суддю».

У спірному рішенні ВРП визнала правомірним таке використання відомостей досудового розслідування, викладених у рішенні за наслідками розгляду клопотань про тимчасове відсторонення, опублікованому на її офіційному вебсайті.

З такою позицією погодилася і ВП ВС, оскільки відомості, необхідні ВРП для здійснення своїх повноважень, можуть бути отримані з будь-яких джерел у порядку, встановленому законодавством. Висновок відповідача про факт вчинення дисциплінарного проступку скаргницею за наведених обставин ґрунтується на матеріалах клопотання прокурора. Отже, рішення про притягнення скаргниці до відповідальності хоча і прийняте з урахуванням відомостей, що містяться у матеріалах кримінального провадження, однак базується на самостійних правових підставах.

Беручи до уваги наведене, ВП ВС погодилася з позицією ВРП у спірному рішенні щодо можливості використання протоколів проведення негласних слідчих (розшукових) дій і даних матеріалів кримінального провадження в дисциплінарному провадженні та відхилила посилання скаргниці на іншу практику ВРП.

Постанова ВП ВС від 03 липня 2025 року у справі № 990SCGC/14/25

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з виправданням / запереченням збройної агресії російської федерації проти України)

За результатами проведення НСРД встановлено, що «у мовленні особи, яка у протоколі позначена літерою «Ж» (примітка - ОСОБА_1), міститься виправдання збройної агресії російської федерації проти України, розпочатої у 2014 році, виправдання тимчасової окупації частини території України, а також інформація негативного характеру щодо України, Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства».

Суддя ОСОБА_1 скаржиться на те, що у ВРП не було належних доказів, які б підтверджували, що такі висловлювання виходили від неї, оскільки протокол НСРД та висновок експерта з достовірністю це не засвідчують.

Разом з тим факт висловлювань ОСОБА_1 наведеного вище змісту в розмовах з іншими особами ВРП встановила на підставі дослідженої в дисциплінарному провадженні інформації, отриманою з матеріалів кримінального провадження, та з врахуванням її (ОСОБА_1) пояснень, позбавлених категоричних заперечень відповідних обставин.

Відповідні висловлювання судді ОСОБА_1 , до того ж неодноразові, як носія судової влади, після початку повномасштабного вторгнення військ російської федерації на територію України, коли будь-яке виправдовування збройної агресії російської федерації не відповідає суспільним ідеалам миру, справедливості та є дестабілізуючим фактором, набули особливого негативного значення в контексті дотримання суддею норм суддівської етики та стандартів поведінки.

ВП ВС погодилась, що ВРП обґрунтовано визнала, що такі дії судді ОСОБА_1 містять склад дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Постанова ВП ВС від 10 липня 2025 року у справі № 990SCGC/29/24 (підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з набуттям суддею громадянства рф)

У дисциплінарній скарзі ОСОБА_7, посиляючись на публікацію розслідування журналіста програми «ІНФОРМАЦІЯ_2» ОСОБА_5 під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_3», вказувала, що суддя Донецького окружного адміністративного суду ОСОБА_1 відповідно до витягу з автоматизованої системи «Роспаспорт» ІНФОРМАЦІЯ_4 набула громадянство російської федерації, а російський паспорт виданий їй безпосередньо 10 квітня 2014 року.

СБУ на запит «Всеукраїнське об'єднання «Автомайдан» повідомила, що суддя дійсно отримала російський ідентифікаційний податковий номер НОМЕР_2, використовуючи паспорт громадянина російської федерації серії НОМЕР_1, та що наразі такий ідентифікаційний номер є дійсним.

ВП ВС зазначила, що саме по собі набуття суддею громадянства іншої держави у разі повідомлення ним про цей факт голови суду, в якому він займає штатну суддівську посаду, наслідком чого є припинення трудових відносин з відповідним судом, не може бути підставою для притягнення цього судді до дисциплінарної відповідальності.

Водночас, якщо суддя, набувши громадянство іншої держави, приховує цей факт, не вживає дій щодо виходу з громадянства іншої держави, продовжує всупереч положенням Конституції України та Закону № 1402-VIII здійснювати правосуддя від імені України, такі його дії можуть слугувати підставою дисциплінарної відповідальності.

Велика Палата вважає, що ВРП правильно кваліфікувала дії судді ОСОБА_1 як істотний дисциплінарний проступок та ухвалила рішення в межах повноважень з дотриманням балансу у визначенні дисциплінарного стягнення, і таке рішення містить обґрунтовані мотиви, з яких дисциплінарний орган дійшов правильного висновку про необхідність застосування до судді дисциплінарного стягнення у виді звільнення судді з посади, що є пропорційним вчиненому суддею ОСОБА_1 дисциплінарному проступку.

Постанова ВП ВС від 02 жовтня 2025 року у справі № 990SCGC/18/25 (підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з набуттям суддею громадянства Румунії)

Дисциплінарна палата наголосила, що особливості поведінки судді проявляються в тому, що суддя зобов'язаний не допускати будь-яких дій, що можуть заподіяти шкоду, порушити нормальну діяльність суду чи дискредитувати судову владу в цілому. Недотримання суддею моральних засад суспільства призводить до зниження його авторитету, робить таку поведінку незрозумілою для суспільства, внаслідок чого можуть виникати сумніви щодо незалежності та справедливості суду. З метою зміцнення довіри суспільства до судової влади судді мають усвідомлювати значущість своєї місії в утвердженні верховенства права і забезпеченні захисту прав людини і основоположних свобод. Підтримання високих стандартів поведінки вимагає від суддів уникати створення враження неналежної поведінки - як професійної, так і особистої. Суддя має усвідомлювати, що він представляє судову владу держави, та не допускати поведінки, що може зашкодити авторитету суду.

Суддя свідомо набувши громадянство Румунії, продовжує здійснювати правосуддя, що, з точки зору розсудливої, законослухняної та поінформованої людини, свідчить про зухвалість його неправомірних дій та створює враження безкарності судді, зокрема з огляду на вимоги Конституції України та Закону № 1402-VIII, які виключають можливість судді мати інше громадянство, ніж громадянство України.

Велика Палата Верховного Суду та ВРП погодилися з висновками дисциплінарної палати.

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя

(https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Daigest_VP_VRP_01_01_2025.pdf)

Верховний
Суд

ДАЙДЖЕСТ
судової практики
Великої Палати
Верховного Суду
у справах щодо оскарження
рішень, дій, бездіяльності
Вищої ради правосуддя

Рішення, внесені до ЄДРСР
станом на 01 січня 2025 року

Верховний
Суд

Дякую за увагу!